

Euroopan vihreiden peruskirja

Euroopan vihreän puolueen periaateohjelma

Euroopan vihreiden peruskirja
Hyväksytty II puoluekongressissa Genevessä 14.10.2006

Keitä me olemme?

Euroopan vihreät puolustavat ihmiskunnan kestävästä kehitystä maapallolla. Kestävä kehitys kunnioittaa ihmisoikeuksia ja se perustuu ympäristövastuun, vapauden, oikeudenmukaisuuden, erilaisuuden ja rauhan arvoille.

Vihreät poliittiset liikkeet syntyivät keskelle 1970-luvun puolivälin energiakriisiä. Kylmä sota jakoi tuolloin Eurooppaa. Huomattiin, että taloudellisen kehityksen malli on kestävä. Se asettaa koko maapallomme ja sen asukkaat suureen sosiaaliseen, taloudelliseen ja ekologiseen vaaraan. Muut olemassa olevat poliittiset puolueet eivät kyenneet kohtaamaan näitä haasteita.

Juuremme löytyvät monista yhteiskunnallisista liikkeistä: ympäristönsuojelijoista ja ydinvoiman vastustajista, jotka olivat huolissaan maapallolle aiheutetuista haitoista; kriisitilanteisiin vaihtoehtoisia ratkaisuja hakevista ja väkivallattomuuteen sitoutuneista rauhanaktivisteista; naisten ja miesten välistä todellista tasa-arvoa tavoittelevista feministeistä; diktaattoreja ja autoritaarisia hallituksia vastaan taistelevista vapausliikkeistä ja ihmisoikeusjärjestöistä; siirtomaavallan lopettamista sekä pohjoisen ja etelän välistä taloudellista tasapainoa ajavista kolmannen maailman solidaarisuusliikkeistä sekä köyhyyttä vastaan taistelevista aktivisteista, jotka vaativat sosiaalista oikeudenmukaisuutta.

Näistä lähtökohdista Euroopan vihreät ovat muodostaneet oman poliittisen perheensä. Me kannatamme vapaata, demokraattista ja sosiaalista Eurooppaa rauhallisessa, tasa-arvoisessa ja ekologisesti kestävässä maailmassa. Me puolustamme sellaisia arvoja kuin oikeudenmukaisuus, ihmis- ja kansalaisoikeudet, solidaarisuus, kestävä kehitys ja jokaisen ihmisen oikeus omaan elämäänsä, ilman pelkoa.

Vihreät ovat alusta asti kannattaneet globaalia ajattelua ja paikallista toimintaa. Vuonna 1984 perustettiin yhteistyöelin, jolla alettiin luoda yhteistyötä Euroopan tasolla. Vuonna 1993 sen pohjalta syntyi Euroopan vihreiden federaatio. Vuonna 2004 federaatio muuttui yhteistyön syventyessä Euroopan vihreäksi puolueeksi. Euroopan vihreät ovat osa vahvistuvaa maailmanlaajuista vihreää liikettä.

Periaateohjelma

Periaatteet, jotka luovat puitteet Euroopan vihreän puolueen jäsenpuolueiden poliittisille toimille, ovat:

Vastuu ympäristöstä

Keskeisin vihreä arvo on vastuun kantaminen ympäristöstä. Yhteiskunta on riippuvainen maapallon hyvinvoinnista sekä sen luonnonvaroista. Tärkein velvollisuutemme tuleville sukupolville on säilyttää tämä perintö.

Meille on erityisen tärkeää se, että elämme ympäristön sanelemien rajoitusten mukaisesti. Meidän täytyy säilyttää biologinen monimuotoisuus ja taistella ilmaston lämpenemistä vastaan käyttämällä uusiutuvia luonnonvaroja kestäväällä tavalla ja uusiutumattomia luonnonvaroja säästeliäästi. Biodiversiteetin vastuullinen käyttö on äärimmäisen tärkeää, kun vastataan maailman kasvavan väestön ruoka- ja terveystarpeisiin. Pelkän hyötynäkökulman lisäksi Euroopan vihreät uskovat, että jokaisella planeettamme lukuisista kasvi- ja eliölajeista on oma itseisarvonsa ja kauneutensa, joka ansaitsee tulla suojelluksi.

Eurooppalaiset tuotannon, kulutuksen ja kaupankäynnin mallit aiheuttavat osaltaan sen, että edelleenkin suurin osa maapallon väestöstä elää köyhyydessä. Ne aiheuttavat samalla vakavaa vahinkoa sekä ympäristölle että ilmastolle. Teollistuneet ja teollistuvat maat eivät voi enää lykätä toimia, jolla vastata näihin haasteisiin. Toimintatapojen on muututtava pikaisesti, jos haluamme lopettaa yhteisen kotimme vahingollisen hyväksikäytön. Meidän on sopeuduttava.

Edessämme oleva poliittinen haaste merkitsee maailmanlaajuisen toimintatapojen muuttamista niin, että talous- ja kauppapoliittiset ratkaisut palvelisivat myös sosiaalisia ja ekologisia päämääriä eivätkä pelkästään taloudellisia. Euroopan vihreiden vastauksena on kestävä kehitys, joka yhdistää meitä kaikkia hyödyttäviä sosiaalisia, taloudellisia ja ekologisia tavoitteita. Kestäväan kehitykseen päästään ainoastaan maailmanlaajuisen yhteistyön kautta. Sillä voidaan voittaa taloudellinen epätasa-arvoisuus, joka vallitsee kehitysmaiden, kehittyvien markkinoiden ja teollistuneen maailman välillä. Jokaisella maapallon kansalaisella on yhtäläiset oikeudet oikeudenmukaiseen osaan maailman luonnonvaroista ja yhtäläinen vastuu siitä, että myös tulevat sukupolvet saavat nauttia samoista eduista.

Vihreät pyrkivät aina soveltamaan varovaisuusperiaatetta. Me emme tue toimenpiteitä, jotka saattaisivat olla vaaraksi ihmisten terveydelle tai ympäristön hyvinvoinnille. Emme myöskään hyväksy sitä, että uusien varovaisuustoimien käyttöönottoa hidastetaan sen perusteella, ettei asiasta ole tehty riittävästi tieteellistä tutkimusta. Olipa aihealue – kuten rauha, energia, ruoka ja maatalous, biotieteet, liikenne, teknologia tai lääketiede – mikä tahansa, on päätösten ja toimien aina oltava vähiten vahinkoa tuottavia.

Ydinvoimasta: vihreät kannattavat ydinvoimavapaata Eurooppaa, sillä ydinvoima tuo mukanaan yhteiskunnallisia ja sotilaallisia uhkia, asettaa taakan tulevaisuuden sukupolvien harteille sekä tarvitsee raskaan turvallisuuskoneiston. Vihreille tärkeintä on hajasijoitettujen ja uusiutuvien energiamuotojen kehittäminen.

Itsemääräämisoikeus luo vapautta

- **Yksilönvapaus**

Me vihreät uskomme, että kaikilla ihmisillä sukupuolesta, iästä, seksuaalisesta suuntautumisesta tai identiteetistä, etnisestä alkuperästä tai vammaisuudesta huolimatta on oikeus päättää asioistaan itsenäisesti, ilmaista itseään vapaasti ja määrätä omasta elämästään. Tämä vapaus ei koske ainoastaan materiaalista omaisuutta, vaan se sisältää myös ihmiselämän sosiaaliset, kulttuuriset, älylliset ja hengelliset puolet.

Nämä luovuttamattomat oikeudet tulisi turvata lailla ja niitä pitäisi opettaa kouluissa yhteiskuntamme perustana. Ne tulee toteuttaa lisäämällä ihmisten osallisuutta ja päätäntävaltaa sekä antamalla kaikille naisille ja miehille mahdollisuuksia elättää itsensä ja perheensä, ja, tarpeen vaatiessa, tukea heitä sosiaalisesti ja materiaalisesti niin, että ihmisarvoinen elämä ja täysipainoinen osallistuminen yhteiskuntaan olisi kaikille mahdollista. Siellä, missä nämä oikeudet puuttuvat, me vihreät kamppailemme niiden puolesta kannattaen solidaarisuutta, koulutusta, kehitysyhteistyötä ja turvaa väkivaltaa, sortoa ja syrjintää vastaan.

- **Kokonaisvaltainen demokratia**

Uskomme demokratiaan, joka perustuu kaikkien yksilöiden yhtäläiseen ja tunnustettuun tasa-arvoon. Poliittisen päätöksenteon on oltava demokraattista, ketään syrjimätöntä, läpinäkyvää, esteetöntä ja ymmärrettävää niin, että tavallisetkin kansalaiset sen voivat ymmärtää ja osallistua. Kestävän kehityksen tarvitsemat radikaalit muutokset edellyttävät, että jokainen ottaa vastuun yhteisistä asioista ja kantaa oman osansa taakasta. Vaaleilla valituilla edustajilla on velvollisuus kysyä äänestäjäkuntansa mielipidettä ja tiedottaa heille koko päätöksentekoprosessin ajan.

Meidän tulee aina ajatella globaalisti vaikka toimisimmekin paikallisesti. Jotta mahdollisimman suuri osa kansalaisista voi osallistua ja hyötyä, meidän täytyy varmistaa että päätöksentekovalta on lähinnä ihmistä, alimmalla mahdollisella tehokkaalla tasolla. Silloin kun ongelmat vaativat korkean tason toimia, alemman tason kokemat vaikutukset tulisi ottaa huomioon ja erilaisuutta kunnioittaa. Vähemmistöjen oikeudet on huomioitava ja niitä pitää suojella riittävästi.

Olemme sitoutuneita vahvistamaan demokratiaa koko Euroopassa paikallisella, alueellisella, kansallisella ja ylikansallisella tasolla. Haluamme vahvistaa monenvälisen instituutioiden demokraattista vastuuta ja vastuuvollisuutta.

Laajempaa oikeudenmukaisuutta

Vihreä politiikka perustuu oikeudenmukaisuuden periaatteelle. Oikeudenmukaisuus on yhteiskunnan hyödykkeiden reilua jakoa, jossa erikoisesti huomioidaan kaikkein heikoimpien tarpeet. Huomion kiinnittäminen heikompiin on erityisen tärkeää globaalilla tasolla. Euroopan erityisenä velvollisuutena on kannustaa taloudellista kasvua kehittyvissä maissa. Koska muuttuvan maailman ongelmiin on

puututtava, käsityksemme oikeudenmukaisuudesta menee paljon pidemmälle kuin mitä sillä perinteisessä uudelleenjakopolitiikassa tarkoitetaan. Vihreät haluavat sosiaalista oikeudenmukaisuutta, sukupuolten tasa-arvoa, oikeudenmukaisuutta sukupolvien välillä ja oikeudenmukaisuutta globaalilla tasolla.

Huolimatta siitä, että näiden oikeudenmukaisuuden ulottuvuuksien välillä on käytännön ongelmia, niitä ei saa asettaa vastakkain.

- Sosiaalinen oikeudenmukaisuus tarkoittaa sitä, että jokaisella on mahdollisuus nauttia tärkeistä yhteiskunnallisista eduista: koulutuksesta, työstä ja demokraattisesta osallistumisesta. Yhtäläisiä mahdollisuuksia pitää puolustaa olemassa olevia sosiaalisia epäkohtia vastaan ja niitä tulee suojata lainsäädännön avulla. Koulutus on olennainen tekijä ihmisen kyvyssä määrätä omaa elämäänsä. Työkykyjään käyttämällä voi nauttia taitojensa hedelmistä ja sen kautta määrittää omaa identiteettiään. Demokratiaan osallistuminen on peruslähtökohta yhteiskunnallisessa osallistumisessa ja yhteiskunnan muokkaamisessa.
- Sukupuolten tasa-arvo. Oikeudenmukaisuus on myös sukupuolten tasa-arvoa. Naisten ja miesten tulisi saada nauttia yhtäläisestä päätösvallassa yhteiskunnan kehittämistä koskevissa asioissa. Lisäksi heidän tulisi saada elää ilman väkivaltaa. Vihreät haluavat kehittää institutionaalisia kehyksiä, jotka takaavat naisille tasa-arvon kotona, työssä, julkisissa viroissa ja muissa vaikutusvaltaisissa asemissa. Vihreät haluavat helpottaa sekä naisten että miesten perheen ja työelämän yhteensovittamista.
- Oikeudenmukaisuutta sukupolvien välille. Sanonta “Olemme lainanneet maailman lapsiltamme” on tänään ajankohtaisempi kuin koskaan. Lastemme tulevaisuus on tällä hetkellä vaarassa. Oikeudenmukaisuus sukupolvien välillä tarkoittaa aikaisemman sukupolven velvollisuutta jättää ympäristö sekä sosiaalinen ja kulttuurinen perintö seuraaville sukupolville kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Siihen sisältyy myös seuraavien sukupolvien huolenpito vanhenevasta väestöstä. Kaikkien sukupolvien tulee saada osallistua yhteiskuntaan täysipainoisesti.
- Globaali oikeudenmukaisuus. Oikeudenmukaisuudella mitataan myös kansainvälisiä suhteita. Kun globaali talous yhdistää ihmisiä ja lisää keskinäistä riippuvuutta, tulee tästä moraalista velvoitteesta myös käytännön pakko. Maailmanlaajuinen kestävä kehitys ja universaalit ihmisoikeudet ovat meidän käsityksemme mukaan globaalin oikeudenmukaisuuden ydin. Näitä arvoja tulee valvoa riippumattomasti ja intituutioiden avulla ja siten tukea yritysten sosiaalista vastuuta ja reilua kauppaa.

Oikeudenmukaisuus edellyttää solidaarisuutta, syrjimättömyyttä ja kansalaisaktiivisuutta. Solidaarisuus luo itsevarmoja yksilöitä – se vahvistaa kansalaisia nöyryyttämisen sijaan. Kaikkien viranhaltijoiden tulisi tehdä kansalaisten kanssa yhteistyötä solidaarisuutta vahvistavien instituutioiden luomiseksi ja puolustamiseksi. Tämän vuoksi haluamme panostaa niihin verkostoihin ja yhteisöihin, jotka valtion rohkaisemina harjoittavat vastavuoroista tukea.

Välttämätön erilaisuus

Sivilisaatioiden, yhteiskuntien ja kulttuurien runsaus on kehittynyt monimuotoisuuden kautta.

Me vihreätkin olemme tulos useiden yhteiskunnallisten liikkeiden yhdistymisestä. Me uskomme erilaisuuden olevan välttämätöntä menestykselle, jopa selviytymiselle, lähes jokaisella alalla. Erilaisuus lisää organisaatioiden ja ryhmien joustavuutta silloin, kun ne joutuvat odottamien muutosten kohteeksi. Erilaisuus on suoja suvaitsemattomuutta, ääriilikkeitä ja totalitarismia vastaan. Se on myös korvaamaton inspiraation ja uudistumisen lähde.

Ihmisten erilaisuudella on monia ulottuvuuksia: sukupuolinen, sosiaalinen, kulttuurinen, hengellinen, maailmankatsomuksellinen, uskonnollinen, kielellinen, taloudellinen, etninen, seksuaalinen ja alueellinen. Nämä erilaiset ulottuvuudet voivat ilmetä joko yksilöissä tai sosiaalisissa ryhmissä. Vihreät arvostavat erilaisuutta. Sitä ei kuitenkaan koskaan saa käyttää tekosyynä universaalien ihmisoikeuksien kyseenalaistamiselle.

Siellä missä ihmiset jakavat saman rajallisen tilan, erilaisuus voidaan helposti nähdä uhkana. Pienimmissäkin yhteisöissä vahvat käyttävät hyväkseen hallitsevaa rooliaan, siinä missä heikot useimmiten huomaavat joutuvansa pakotetuiksi sopeutumaan. Erilaisuuden puolustaminen tarvitsee siksi vahvistusta, keskinäistä ymmärrystä ja kunnioitusta – ja, valitettavan usein, aktiivista suojelua.

Väkivallattomuus

Väkivallattomuus on avainasemassa vihreiden maailmankatsomuksellisessa taustassa ja ongelmiin suhtautumisessa. Mihinkään yksilöiden, sosiaalisten ryhmien tai valtioiden välisiin konflikteihin ei saada pysyvää ratkaisua voimakeinoin. Vihreiden peruseriaatteena on että tavoitteen saavuttamiseen käytettyjen keinojen tulee olla sopusoinnussa tavoitteen kanssa. Siten oikeudenmukaisuuden ja rauhan poliittinen tavoittelu ei voi tapahtua väkivaltaisain keinoin.

Väkivalta ei ole vain fyysistä. Ihmisten teot ja talouden globaali rakenne saattavat rikkoa ihmisoikeuksia ja kärjittää sosiaalista epäoikeudenmukaisuutta. Köyhyys on kenties kaikkein kavalin väkivallan muoto. Köyhyyden hävittämiseksi vihreät tukevat kansainvälisiä elimiä, jotka tähtäävät taloudelliseen oikeudenmukaisuuteen ja asettavat ihmisten elinkeinot ja turvallisuuden ensimmäiselle sijalle sekä sopivat sitovista kansainvälisistä säännöistä ihmisoikeuksien suojaamiseksi.

Aseellisten konfliktien suhteen vihreät ovat vakuuttuneita siitä, että armeijan tai poliisivoimien käyttö erillisenä strategiana ei voi onnistua pitkällä tähtäimellä. Vihreät haluavat vähemmän sotilaallisia väliintuloja ja ajavat ei-sotilaallisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan käsitteen käyttöönottoa. Tämä vaatii konfliktien ennaltaehkäisyn ja kriisinhallinnan välineiden kehittämistä.

Kaikesta huolimatta vihreät tunnustavat sen, että kansainvälinen yhteisö voi joutua käyttämään sotilaallisia keinoja viimeisenä vaihtoehtonaan. Siviileitä uhkaavan laajamittaisen väkivallan estämiseksi rauhaa turvaavien sotilaallisten voimakeinojen käyttö voi olla perusteltua. Ennaltaehkäisevien keinojen epäonnistuessa sotilaallinen väliintulo voi olla tarpeen. Sotilaallisten

keinojen käytön pitää perustua kansainväliseen lakiin ja niistä tulee laillisia ainoastaan seuraavien ehtojen täyttyessä:

- YK:n turvallisuusneuvosto on antanut eksplisiittisen mandaatin;
- on saavutettu yhteisymmärrys siitä, että väliintulon tarkoituksena on ihmishenkien säästäminen väkivaltaa ehkäisemällä
- on luotu poliittinen suunnitelma, joka määrittelee kuinka sotilaallinen väliintulo päättyy ja kuinka rauha ja vakaa tilanne saavutetaan.

Yhteenveto: Kestävä kehitys

Vihreät tiedostavat, että ympäristövastuu, vapaus, oikeudenmukaisuus, erilaisuus ja väkivallattomuus voivat olla ja ovatkin tiettyyn pisteeseen saakka yhteisiä arvoja myös muille politiikan toimijoille. Vihreät erottaa muista se, että me pidämme näitä arvoja toisistaan riippuvaisina ja erottamattomina. Kokonaisuudessaan ne määrittävät jokaista maapallon kestävään sosiaaliseen, kulttuuriseen, ekologiseen ja taloudelliseen kehitykseen johtavaa tekoamme. Me sovellamme niitä ulkoisen politiikkamme lisäksi myös omaan poliittiseen toimintaamme sekä oman puolueemme organisaatioon.

Eurooppalaiset olivat pahimpien globaalien ongelmien ytimessä olevan teollistumisen pioneereja. Maailman varakkaimpiin kuuluvan mantereen kansalaisina meillä eurooppalaisilla on valtava vastuu teollistumisen luomien tuhoisien suuntausten muuttamisessa ja vaihtoehtoisen ja kestävä kehityksen esiin tuomisessa. Nämä kysymykset ovat niin laajoja, että on mahdotonta, että jokin yksittäinen valtio kykenisi selviytymään niistä yksin. Siksi tarvitaan yhteistyötä, johon voi osallistua koko Eurooppa Dublinista Tbilisiin, Helsingistä Lissaboniin ja Ankarasta Reykjavikiin.

Euroopan Unionilla on valmiudet helpottaa tätä yhteistyötä edellyttäen, että

- se pysyy avoimena tuleville laajentumisille;
- se organisoii itsensä uudelleen todelliseksi demokraattiseksi instituutioksi,
- se määrittää prioriteettinsa uudelleen kohti ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitysmallia
- sekä ottaa osansa globaalista vastuusta YK:n alaisuudessa, yhteistyössä muiden toimijoiden, kuten OSCE:n ja Euroopan Neuvoston kanssa, rauhallisen ja kestävä maailman luomiseksi.